

WORK IN PROGRESS – 2025

Säkerställ utlandssvenskarnas tillgång till BankID och banktjänster

Resolutionsmottagare

DIGG

Svenska Bankföreningen

Problemformulering

Med en e-legitimation kan man logga in digitalt hos myndigheter, banker och företag för att komma åt information och tjänster som Kivra, 1177, och göra sin deklaration, men också för att få tillgång till betalningslösningen Swish. I det alltmer digitala svenska samhället är en e-legitimation ett måste – att inte ha access till en svensk e-legitimation utgör därmed ett stort problem.

Den största e-legitimationsutfärdaren i Sverige är BankID, som ägs av ett antal banker. För att kunna skaffa ett BankID måste du ha ett svenskt personnummer, vara kund i någon av de banker som ger ut BankID och ha identifierat dig med en godkänd svensk ID-handling.

När du vill skaffa ett BankID kontrollerar de flesta banker dina uppgifter mot Statens personadressregister, SPAR. När medborgare flyttat utomlands tas deras uppgifter bort ur SPAR efter några år. Om dina uppgifter inte finns i SPAR kan det innebära att du inte kan skaffa ett BankID. Den som någon gång varit folkbokförd i Sverige kan begära "uppskjuten gallring" eller att få tillbaka sina uppgifter i SPAR.¹

Det är bankerna som bestämmer vilka krav som gäller för att få BankID. De måste i sin tur leva upp till de regulatoriska krav på kundkännedom som finns². Till saken hör också att bankernas tekniska infrastruktur i dagsläget enbart bygger på personnummer.

En grupp som inte har personnummer, trots att de är svenska medborgare från födseln, är de svenskar som är födda utomlands efter den 1 januari 2000 och som fortfarande bor utomlands. De har istället samordningsnummer. Många av dem har svenska pass, vilket innebär att deras identitet därmed är styrkt.

¹BankID, [u.å], *Skaffa BankID*, Tillgänglig via: <https://www.bankid.com/privat/skaffa-bankid>.

² Konsumenternas, [u.å], *Penningtvätt – regler inom bank och försäkring*, Tillgänglig via: <https://www.konsumenternas.se/konsumentstod/lag-ratt/vad-sager-lagen/penningtvatt---regler-inom-bank-och-forsakring/kundkannedom/>.

Skatteverket har under flera år larmat om ett systematiskt missbruk av samordningsnummer.³ Sedan 2022 delas samordningsnumren därför in i tre nivåer; styrkt identitet, sannolik identitet och osäker identitet.⁴

I Sverige ansvarar Polismyndigheten för pass och nationellt ID-kort, och motsvarande görs av utlandsmyndigheterna utomlands. Enligt branschorganisationen Svenska Bankföreningen saknas i dag fysiska id-kort som säkerställer styrkt samordningsnummer⁵. Svensk passlag⁶ fastställer emellertid att identiteten måste styrkas vid ansökan om pass, oavsett om personen har personnummer eller samordningsnummer. Samma krav gäller för nationellt id-kort⁷. Därmed är svenska pass och nationella id-kort godkända id-handlingar som bekräftar styrkt samordningsnummer.

Tillgång till svenskt bankkonto

Ett annat problem som kan drabba utlandssvenskar är att de riskerar att bli av med sina bankkonton, och det enbart för att de är bosatta utomlands. Detta drabbar i huvudsak svenskar bosatta utanför EU/EES.

Ett exempel är en utlandssvensk bosatt i Sydafrika som fick sitt bankkonto avslutat av Nordea 2024. Banken hänvisade till att skyldigheten att tillhandahålla ett betalkonto med grundläggande funktioner enligt *Betaltjänstlagen* inte gäller för personer bosatta utanför EU/EES.⁸ Nordea menade att erbjudandet av banktjänster till kunder utanför bankens hemmamarknad medför en betydande risk för att banken kan bryta mot regelverk i kundens bosättningsland.

Vidare påpekar banken att innehav av betalkonton för kunder bosatta utanför EU/EES medför förhöjda risker för penningtvätt samt utmaningar med att säkerställa tillräcklig kundkännedom.

³ Ekot, [2017], *Skärpta rutiner för samordningsnummer*, Tillgänglig via: <https://www.sverigesradio.se/artikel/6796688>.

⁴ Sveriges Riksdag, [2022], *Stärkt system för samordningsnummer [SkU4]*, Tillgänglig via: <https://data.riksdagen.se/fil/AAB49A12-69C3-46E6-8151-AB5FBB93BE89>.

⁵ Svenska bankföreningen, [2023], *Skärpta åtgärder för utfärdande av id-kort*, Tillgänglig via: <https://www.financesweden.se/om-oss/aktuellt/aktuellt-fran-bankforeningen/skarpta-atgarder-for-utfardande-av-id-kort/>.

⁶ Sveriges Riksdag, [1978], Passlag [1978:302], Tillgänglig via: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/passlag-1978302_sfs-1978-302/

⁷ Sveriges Riksdag, [2005], *Förordning [2005:661] om nationellt identitetskort*, Tillgänglig via: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2005661-om-nationellt-identitetskort_sfs-2005-661/

⁸ Svenskar i Världen, [2025], *Utlandssvensk kund vinner mot svensk bank – återfår bankkonto*, Tillgänglig via: <https://www.sviv.se/blog/2025/01/utlandssvensk-kund-vinner-fall-mot-nordea-aterfar-bankkonto/>

Kunden anmälde Nordea till Allmänna reklamationsnämnden (ARN) som avslog bankens argument. ARN konstaterar att Betaltjänstlagen inte ger banken rätt att säga upp ett betalkonto enbart på grund av att kunden är bosatt utanför EU/EES.

Vid genomförandet av betalkontodirektivet i svensk lag bedömde regeringen i proposition 2016/17:129⁹ att det inte skulle finnas någon möjlighet för banker att säga upp avtal om betalkonton med grundläggande funktioner enbart på grund av en flytt utanför EES. Regeringen menade att en kund som flyttar utanför EES fortfarande kan ha behov av ett betalkonto i Sverige, och att en sådan flytt därför inte utgör tillräckligt skäl för att avsluta avtalet.

Det är därmed inte bara svenskar födda utomlands med samordningsnummer som i dag nekas tillgång till BankID, utan problemet riskerar även att drabba svenska medborgare med personnummer som någon gång varit folkbokförda i Sverige och mot sin vilja blivit av med sitt svenska bankkonto.

⁹ Regeringen, [2017], *Tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner*, proposition [2016/17:129], Tillgänglig via: <https://www.regeringen.se/contentassets/0935c37c46bc4524a0922bd2e77ce8b0/tillgang-till-betalkonto-med-grundlaggande-funktioner-prop.-201617129>

Lösningförslag

Svenskar i Världen uppmanar Svenska Bankföreningen att omvärdera sitt ställningstagande vad gäller styrkt samordningsnummer. Bankföreningen bör godta de av Polismyndigheten godkända id-handlingarna – svenskt pass och nationellt id-kort – som bevis för styrkt identitet.

Utöver detta uppmanar Svenskar i Världen svenska banker att följa gällande svensk lagstiftning, såsom den tolkats av Allmänna reklamationsnämnden (ARN), och inte säga upp betalkonton med grundläggande funktioner enbart på grund av att kunden är bosatt utanför EU/EES. Regeringen har i proposition 2016/17:129 varit tydlig med att behovet av ett svenskt betalkonto kan kvarstå även efter en flytt utanför EES, och att en sådan flytt inte i sig utgör skäl för uppsägning.

Svenska Bankföreningen uppmanas därför att ta fram gemensamma riktlinjer som säkerställer att utlandssvenskar – oavsett bosättningsland – får behålla sina konton i svenska banker, så länge de uppfyller krav på kundkännedom och följer gällande regelverk.

Myndigheten för digital förvaltning, DIGG, uppmanas att i sin tur ställa krav på att såväl statliga som privata aktörers digitala tjänster ska kunna behandla både personnummer och samordningsnummer.